

IMPACTUL TURISMULUI ASUPRA COMUNITĂȚILOR LOCALE

ROMAN LIVANDOVSKI¹
IGOR MELNIC²
IVAN FAINA³
ANA TURCOV⁴

Abstract:

Tourism is a sector that can contribute to the economic growth of a region. Moreover, tourism produces social benefits to the region (i.e. small and medium-sized enterprises' development, creation of new jobs, improvement of infrastructure, etc.). Culturally, tourism is an element of community enrichment, thanks to the meeting of different cultures. Also tourism can positively contribute to the maintenance of a natural environment by protecting and creating national parks or other protected areas.

This paper focuses on the tourism sector and its impacts on the economy, environment, politics and the socio-cultural life of the local community.

The main aim of this research is to highlight the economic impact of tourism on the local communities.

Keywords: *Economic Impacts, Environmental Impacts, Social and Cultural Impacts, Tourism.*

JEL CLASSIFICATION: Q52, Q57.

1. INTRODUCERE

Turismul nu se limitează doar la activitățile din sectorul hotelier, sectorul transporturilor și cel de agrement cu diferite atracții turistice, cum ar fi parcuri tematice, parcuri de distracții, facilități sportive, muzee etc., ci turismul și managementul acestuia sunt strâns legate de toate funcțiile, procesele și procedurile principale care sunt practicate în spații variate destinate turismului ca un sistem integrat. Totodată, industria turismului implică funcțiile de planificare, organizare, coordonare, formare și monitorizare, care presupune evaluări la toate nivelurile (internațional, național, regional și local). Iată de ce, turismul s-a integrat ca unitate funcțională a economiei.

Deși oamenii au călătorit dintotdeauna nu numai în scopuri de plăcere sau pentru relaxare, întotdeauna au existat persoane care au călătorit pentru divertisment și motive de afaceri (întruniri conferințe, ateliere de lucru, evenimente etc.) și astfel acești turiști au contribuit la creșterea destinațiilor turistice pe care le-au vizitat, și în mare parte au dezvoltat industria turismului de evenimente ca un tot întreg.

Este evident că turismul, atât la scară largă cât și la scară mică, într-o măsură semnificativă afectează comunitatea gazdă. Acest lucru se manifestă vădit în special pe durata diferitelor evenimente turistice și uneori în perioada care urmează după ele. Turismul este un sector economic capabil să ofere o contribuție semnificativă creșterii economice a unei regiuni și a pieței muncii și creează oportunități de ocupare a forței de muncă în mod direct și indirect prin intermediul ofertei de bunuri și servicii necesare activităților turistice. Mai mult decât atât, turismul produce beneficii sociale pentru regiunea turistică (dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, crearea de noi locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii etc.). Din punct de vedere cultural, turismul este considerat un element de îmbogățire a comunității, datorită întâlnirii diferitelor culturi. De asemenea, turismul poate contribui pozitiv la menținerea mediului înconjurător prin crearea, protejarea și menținerea parcurilor naționale și a altor arii protejate.

¹ Livandovschi Roman, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu Bodoni, 61, 069094512, roman_turism@yahoo.com, roman.livandovschi@ase.md

² Melnic Igor, dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu Bodoni, 61, 060002300, melnicigor74@gmail.com

³ Faina Ivan, lect. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu Bodoni, 61, 068302000, ionfaina@yahoo.com

⁴ Turcov Ana, doctorandă, lect. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu Bodoni, 61, annaturkov@mail.ru

2. IMPORTANȚA TURISMULUI

Turismul cunoaște în ultimul timp progrese mari în multe țării ale lumii. Scopul principal al promovării turismului în țările dezvoltate a fost acela de a câștiga valută. Posibilitățile de a spori utilizarea forței de muncă prin promovarea turismului urmează în de aproape. Acesta de asemenea servește ca un puternic instrument de eliminare a sărăciei, de scădere a șomajului, de promovare a dialogului dintre civilizații.

Turismul joacă un rol extrem de important în dezvoltarea economică și socială a majorității țărilor lumii. Turismul este cel mai mare generator de forță de muncă, iar serviciile acestuia variază de la transporturi, cazare, alimentație și menținerea culturii și tradițiilor locale (în special industria de artizanat), până la prezervarea ecosistemului acestor țări.

3. IMPACTUL SOCIAL ȘI CULTURAL AL TURISMULUI

Turismul poate avea multe efecte diferite asupra aspectelor sociale și culturale ale vieții într-o anumită regiune sau localitate, în dependență de puterea culturală și religioasă a acelei regiuni. Interacțiunea dintre turiști și comunitatea gazdă poate fi unul din factori care ar putea să afecteze o comunitate locală dat fiind faptul că turiștii ar putea să nu fie sensibili la obiceiurile, tradițiile și standardele locale.

Efectul poate fi pozitiv sau negativ asupra comunității gazdă [Mathieson & Wall, 1982]:

- Comunitățile locale pot să se combine cu persoane din diferite medii cu stiluri de viață diferite care pot duce la dezvoltarea unor stiluri de viață și practici îmbunătățite derivate din exemplele turiștilor;
- Poate exista o îmbunătățire a vieții locale prin crearea și dezvoltarea unor facilități și a infrastructurii locale (dezvoltate pentru susținerea turismului) care ar putea duce la îmbunătățirea educației, a serviciilor medicale, a posibilităților de angajare în câmpul muncii și creșterii veniturilor a populației locale;
- Mai multe evenimente culturale și sociale disponibile pentru populația locală cum ar fi divertisment, expoziții etc.;
- Facilități îmbunătățite de sport și de agrement create pentru turiști de care se pot bucura și populația locală, mai ales în afara sezonului turistic;
- Conservarea patrimoniului cultural local al regiunii și renașterea meșteșugurilor, a tradițiilor arhitecturale și a patrimoniului ancestral al acesteia;
- Spațiile urbane care sunt în declin pot fi revigorată și fluxul populației din spațiile rurale spre cele urbane în vederea ocupării forței de muncă poate fi inversat dat fiind faptul că vor fi create și puse la dispoziția populației locale noi locuri de muncă în industria turistică locală etc.

4. IMPACTUL ECONOMIC AL TURISMULUI

Principalul beneficiu al turismului pentru o regiune sau țară este cel economic, deoarece acesta asigură crearea de noi locuri de muncă și generează venituri la nivelurile internațional, național, regional și local. Turismul de asemenea poate oferi beneficii economiilor și nivelurile regionale și locale, dat fiind faptul că fluxurile monetare sunt îndreptate spre spațiile urbane și rurale care la rândul lor stimulează noile întreprinderi comerciale și promovează o imagine mai pozitivă a destinației turistice [Cooper et al., 1993].

Impactul turismului asupra creării veniturilor

Una din caracteristicile economice importante ale industriei turismului este aceea că veniturile câștigate în locurile de reședință a turiștilor sunt cheltuite în locurile „vizitate” [Holloway & Robinson, 1995]. Turismul este un instrument de transfer a unor sume enorme de bani din țările „generatoare de venituri” în țările „receptoare de venituri”. Bani cheltuiți de turiști au tendința să treacă prin mai multe niveluri.

Turismul ca sursă de venituri nu este facil de cuantificat, cel puțin un grad ridicat de acuratețe. Totuși, metoda cea mai obișnuită pentru estimarea veniturilor generate din turism este determinarea „efectului multiplicator” al turismului într-o destinație turistică. Fluxurile monetare, generate de

turiști prin cheltuielile turistice ale acestora, se multiplică, pe măsură ce ele trec prin variatele segmente ale economiei naționale. Turiștii efectuează cheltuieli turistice inițiale în cadrul societății, care sunt percepute ca venituri de către tur-operatorii locali, agenții comerciali, hoteluri, transportatori, populația locală care prestează servicii turistice etc. Astfel, banii cheltuiți de către turiști generează venituri multiplicat de mai multe ori decât cheltuielile turistice originale. Aceasta se numește „efectul multiplicator”.

Efectul multiplicator al turismului poate fi măsurat prin intermediul următoarelor aspecte: multiplicatorul vânzărilor; multiplicatorul output (de ieșire); multiplicatorul de venituri și multiplicatorul forței de muncă.

Turismul ca sursă de încasări din schimburi valutare

Turismul în multe țări este de importanță crucială în relația cu poziția critică a acestuia față de problema balanței de plăți și reprezintă o sursă importantă de încasări valutare. Este cel mai convenabil mod de a câștiga bani din schimburi valutare, comparativ cu exportul de bunurile fabricate. Problemele de împachetare și transportare nu sunt valabile pentru industria turismului.

Experții din turism au căzut de acord că din momentul în care o țară este capabilă să aibă încasări valutare din turism, care să reprezinte minimum 10% din exporturile de mărfuri, acea țară poate fi numită „țară turistică”.

Efectele generatoare de forță de muncă în turism

Un alt efect economic direct al turismului se referă la forța de muncă [Inskeep, 1991]. Industria turismului este un sector al serviciilor care folosește în mod intens mâna de lucru și de aceea reprezintă o sursă valoroasă a ocupării forței de muncă. Aceasta asigură ocuparea forței de muncă de câteva ori mai mult decât sectoarele industriale de producție obișnuite. De pe urma dezvoltării turismului beneficiază mai multe tipuri de agenți economici, cum ar fi structurile de cazare, restaurantele, agențiile de transport, agențiile de turism, tur-operatorii, șoferii de taxi și alți transportatori, ghizii turistici ș.a.m.d. În turism sunt angajați un număr mare de persoane și el oferă o gamă variată de locuri de muncă, care sunt destinate atât personalului necalificat, cât și unui personal strict specializat. Mai mult decât atât, există și alte industrii de susținere, mari și mici, care la rândul lor, satisfac nevoile industriei turismului, în mod direct sau indirect, în dependență de necesitățile și cerințele turiștilor. În continuare urmează un clasament al agenților economici care utilizează cel mai intens forța de muncă în favoarea turiștilor: alimentația publică, agrementul, cazarea, transportul auto, transportul public, organizatorii de pachete turistice etc.

Impactul turismului asupra balanței de plăți

Nu doar țările în dezvoltare, precum Republica Moldova, dar și unele țări dezvoltate, au nevoie să-și amelioreze balanța lor de plăți prin turism. Turismul este una din cele mai importante industrii exportatoare ale Europei și Americii de Nord. Aceasta poate contribui vital la reducerea oricărui deficit comercial al oricărei țări.

Țările în curs de dezvoltare care au o balanță de plăți deficitară găsesc în avantajul lor să primească turiști străini pentru a compensa o balanță comercială negativă [Mill, 1990]. Astfel, industria turismului poate juca un rol important în dezvoltarea economică a unei țări în curs de dezvoltare precum Republica Moldova. Acesta ajută la îmbunătățirea stării balanței de plăți negative a țărilor deoarece industria turismului este cea de-a două industrie exportatoare din lume.

Dezvoltarea infrastructurii și turismul

Necesitățile industriei turismului contribuie la crearea utilităților și facilităților de infrastructură turistică și generală, de care se pot servi nu numai vizitatorii dar și populația locală. Importanța economică a turismului în economia națională poate fi apreciată în legătură cu contribuția acesteia la dezvoltarea infrastructurii [Mathieson & Wall, 1982].

Sosirile turistice într-o țară sporesc cererea efectivă pentru facilitățile de infrastructură. Statul trebuie să încurajeze sectorul privat în vederea creării infrastructurii turistice. Este necesară o amenajare a infrastructurii de manieră planificată pentru a evita congestia, supraaglomerarea și distrugerea mediului înconjurător. În acest sens, rolul statului este unul crucial.

Contribuția turismului la venitul național

Turismul impulsionează creșterea venitului național. Atât turismul internațional, cât și cel intern au același efect asupra venitului național [Mill, 1990]. Turiștii sunt cei care plătesc pentru diferite tipuri de bunuri și servicii turistice în țara pe care o vizitează. În acest fel, turismul se constituie în cerere de servicii turistice și în cea de bunuri de consum.

Construcția de structuri de cazare, sporirea urbanizării în scopuri turistice, crearea infrastructurii generale și turistice, creșterea transporturilor și echipamentelor turistice etc. sunt exemple prin care se observă cum transporturile turistice încurajează oportunitățile de investiții în interiorul statului. În cazul în care turiștii plătesc pentru bunuri și servicii turistice într-o altă țară, aceste sume de plăți sunt reflectate ca încasări turistice naționale ale acelor țări.

Creșteri ale posibilităților investiționale

Conform diferitelor studii ale Organizației Mondiale a Turismului și alte studii relevante [UNWTO, Tourism Highlights, 2018], turismul reprezintă una din industriile mondiale cu cea mai rapidă creștere cu activități multiple și variate. Investițiile în turism reprezintă imbolduri de bază pentru comercianți pentru a-și extinde afacerile sau pentru a lansa noi produse în acest segment.

Dezvoltare regională echilibrată

Dezvoltarea regională echilibrată este un factor important pentru dezvoltarea optimă și de ansamblu a unei țări [Inskeep, 1991]. Industria turismului poate promova anumite localități turistice dintr-o regiune a unei țări sau chiar o regiune sau mai multe în ansamblul lor.

Contribuția turismului la reducerea sărăciei

Aproape toate țările în curs de dezvoltare sunt prinse în cercul vicios al sărăciei cu venituri joase pe cap de locuitor și venituri naționale scăzute. Activitățile turistice pot reduce sărăcia prin creșterea venitului național, a locurilor de muncă, a încasărilor turistice din valută, a dezvoltării regionale, a promovării meșteșugurilor locale etc. [Mill & Morrison, 1992].

Creșterea educației în rândul populației

Turismul contribuie în mare măsură la creșterea gradului de alfabetizare și educației, prin lărgirea atitudinii mentale a populației de a interacționa cu diferiți oameni cu limbi și culturi variate. Cursului cu orientare turistică sunt furnizate de diferite școli de management hotelier, de alimentație publică, facultăți și departamente din colegii și universități, școli de design vestimentar, școli cu profil economic și de artă etc.

Turismul și încasările fiscale

Activitățile turistice sporesc veniturile din impozitări ale guvernelor statale [Gee et al., 1989]. Bunurile și serviciile turistice includ multe tipuri de taxe și impozite. Toate încasările turistice sporesc activitățile turistice variate ale țărilor și aceste activități economice reprezintă o sursă semnificativă de venituri impozabile pentru guvernele acestor țări.

Creșterea nivelului de viață

Grație numeroaselor beneficii economice ale turismului și a creșterii lui potențiale, acesta contribuie la creșterea nivelului de viață al populației prin oferirea de locuri de muncă noi și îmbunătățite, care la rândul lor ajută la ameliorarea calității vieții.

Îmbunătățirea nivelului de sănătate și a bunăstării familiilor

Turismul contribuie la îmbunătățirea sănătății și bunăstării familiilor prin adoptarea și alinierea la standardele existente în țările avansate economic. La acesta contribuie diferite conferințe, convenții, seminare în domeniul sănătății și schimbul de vederi ai experților importanți.

5. IMPACTUL AMBIENTAL AL TURISMULUI

Un mediu înconjurător atractiv va avea întotdeauna trecere la turiști, fie el natural sau construit, iar dezvoltarea turismului într-o localitate va fi în strânsă legătură cu spațiul care îl înconjoară. Termenul de mediu înconjurător se referă la locația în care se desfășoară turismul. Acesta poate fi reprezentat de stațiuni de litoral, orașe istorice, lanțuri montane, sate pitorești, situri de interes cultural care includ muzee și monumente naționale și care oferă stimuli puternici pentru a călători.

Activitățile turistice prin natura acestora afectează mediul înconjurător atât pozitiv cât și negativ. Principalele efecte pozitive a turismului asupra mediului înconjurător sunt:

- Sporirea investițiilor în regiunea turistică (care poate îmbunătăți facilitățile turistice, accesul în regiune și facilitează dezvoltarea durabilă a regiunii turistice);
- Conservarea mediului înconjurător natural și cel construit (faună, floră, clădiri, spațiul rural etc.);
- Venituri în creștere pentru întreținerea și prezervarea facilităților turistice.

Există grupuri de presiune care pledează pentru protejarea mediului înconjurător și care încearcă să prevină supradezvoltarea turistică. Departamentele guvernamentale din multe țări au drept scop să o dezvoltare durabilă a turismului care este respectuoasă față de mediul înconjurător natural și cel construit și față de tradițiile locale. Cu cât o comunitate locală este mai mult implicată în dezvoltarea turismului într-o regiune, cu atât impactul turismului asupra acestei regiuni este mai puțin distructiv. Totuși, comunitatea locală ar putea să întrevadă doar beneficiile dezvoltării turismului fără să fie pe deplin conștientă de efectele negative și de costurile induse de turism asupra comunității. Sau, din contră, s-ar putea concentra doar asupra amenințărilor turismului față de mediul înconjurător, fără a vedea și aspectele pozitive. În acest context, organizațiile statale și cele profesionale ar putea interveni pentru a clarifica problemele dezvoltării turismului și în vederea oferirii de oportunități pentru discuții și analiză, precum și creșterea conștientizării importanței turismului în rândul populației.

CONCLUZII

Actualmente turismul reprezintă una din cele mai dinamice activități economice care produce schimbări socio-economice în lumea întreagă și care devine din ce în ce mai importantă. Turismul ia în considerație și este susceptibil la diversele circumstanțe prezente pe plan mondial, prin diversificarea economiei, îmbunătățirea indicatorilor de dezvoltare umană, reducerea problemelor legate de industrializare și poluarea excesivă a orașelor, reducerea șomajului, creșterea schimburilor culturale, protecția mediului înconjurător și, nu în ultimul rând, dezvoltarea durabilă a economiilor locale și a țărilor în general.

Sectorul turistic este probabil unul din serviciile care oferă oportunități de comerț de servicii la scară calitativă și cantitativă pentru toate națiunile lumii, indiferent de nivelul lor de dezvoltare. Totuși, turismul reprezintă și un sector în care există în mod distinctiv o distribuție inechitabilă a beneficiilor economice și sociale, care amenință durabilitatea socială, economică și ambientală a turismului în unele țări în curs de dezvoltare.

Pentru multe țări în curs de dezvoltare turismul este unul din pilonii fundamentali ai procesului lor de dezvoltare, deoarece acesta reprezintă una din activitățile dominante ale acestor economii, în timp ce pentru alte economii, în special pentru țările insulare și unele economii mici, turismul reprezintă practic unica sursă de valută și forță de muncă, și de aceea constituie platforma pentru dezvoltarea economică a acestora.

Iată de ce impacturile social, economic și ambiental sunt intrinsec și strâns legate între ele și de importanță vitală pentru economiile multor țări ale lumii, iar orice reverberații între ele se lasă definitiv percepute.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mathieson, A., Wall, G., *Tourism: economic, physical and social impacts*, Longman: Harlow, UK, 1982.
2. Cooper, C., Fletcher, J., Gilbert, D., Wanhill, S., *Tourism: principles & practice*, Longman: Harlow, UK, 1993.
3. Holloway, J. C., Robinson, C., *Marketing for tourism*, Longman: Harlow, UK, 1995.
4. Inskip, E., *Tourism planning: an integrated and sustainable development approach*, Van Nostrand Reinhold: New York, 1991.
5. Mill, R. C., *Tourism: the international business*, Prentice Hall International: Englewood Cliffs, New Jersey, USA, 1990.
6. Mathieson, A., Wall, G., *Tourism: economic, physical and social impacts*, Longman: Harlow, UK, 1982.
7. UNWTO, *Tourism Highlights*, 2018, <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284419876>
8. Mill, R. C., Morrison, A. M., *The tourism system: an introductory text*, Prentice Hall International: Englewood Cliffs, New Jersey, USA, 1992.
9. Gee, C. Y., Makens, J. C., Choy, D. J. L., *The travel industry*, Van Nostrand Reinhold: New York, 1989.